

żonom (f), dzieciom (n)⁵. De asemenea, la instrumental plural, încă de la sfârșitul secolului al XVI, în locul mai multor vechi forme, a început să domine, în toate declinările, forma terminată în *-ami*, caracteristică declinației feminine, și forma *-mi*, în cazul substantivelor cu tema în consoană moale; *mężami* (m), *żonami* (f), *dziećmi* (n) etc. La fel s-a întâmplat cu locativul plural, în care de la începutul secolului al XVII terminația *-ach* a substantivelor feminine a scos din uz pe celelalte (*-och*, *-ech*) și a rămas singură stăpină peste toate cele trei declinări: *mężach* (m), *żonach* (f), *dzieciach* (n).⁶ Dacă precizăm acum că genitivul plural a avut din cele mai vechi timpuri forme comune în toate declinările, fie în temă (pentru masculin: *woz*, *ząb*; *dworzan*, *Rzymian*; feminin: *głow*, *gor ran*; neutru *lat*, *ust*, *stad*, fie în *-i* (*gości* (m), *kości* (f), *przysłowi* (n), fie mai târziu (sec. al XVII—XVIII-lea) încercarea de unificare prin *-ów*, ca terminație preluată de la masculine de către feminine și neutre (*rożów*, *bogimów*; *stadów*, *ogniwów*), reiese limpede că singurele cazuri care mai puteau face distincția sublativelor la plural, după sec. al XVII-lea, au fost nominativul și acuzativul. Într-adevăr, istoria genurilor actuale ale pluralului limbii polone este de fapt istoria celor două cazuri.

Totuși nu singure formele substantivelor în cele două cazuri, ci și formele, ba mai cu seamă formele categoriilor nominale, care stau pe lângă substantive și se acordă cu ele, au definit cele două genuri, masculin personal și ne-masculin personal, după cum vom vedea mai pe urmă.

Substantivele de gen masculin personal au în bună parte azi la nominativ forme caracteristice. Unele dintre ele se termină în *-owie*: *ojcowie*, *synowie*, *wujowie*, *panowie*, *wodzowie*, *wojewodowie*, *Wizygotowie*, *Norwegowie*, etc. Terminația *-owie* este tipică pentru genul masculin personal. Istoria ei este interesantă. Provenind de la nominativul unei mici grupe de substantive cu tema protoslavă în *-u*, în număr de maximum zece, de tipul **synove*, **volove*, terminația *-owie* a încălcat, din cele mai vechi timpuri, sectorul altor grupe de substantive cu alte terminații, cuprinzând în special pe cele animate, apoi și pe cele neanimate: *biskupowie*, *prorokowie*, *kasztelanowie*; *osłowie* azi *osły* (măgari), *krukowie*, azi *kruki* (corbi), *lwowie* azi *lwy* (lei), *orłowie* azi *orły* (vulturi); *chlebowie* azi *chleby* (piini) *ślupowie* azi *ślupy* (stilpi), *narodowie* azi *narody* (popoare) etc.⁷ Această viabilitate a terminației *-owie* se remarcă mai ales în sec. al XIV—XV-lea. Pe urmă, și-a micșorat terenul și în sec. al XVIII-lea s-a restrâns numai la un număr de substantive de gen masculin, contribuind la definirea genului masculin personal.⁸

⁵ Am trecut genurile m., f., n., după numărul singular al substantivelor, pentru a apăsa asupra unificării, căci la plural ele nu sînt de luat în seamă.

⁶ Cf. Z. Klemensiewicz, T. Lehr-Spławinski și S. Urbańczyk, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Varșovia, 1955, p. 280 și urm. H. Grappin, *Histoire de la flexion du nom en polonais*, Wrocław, 1956, p. 114 și urm.

⁷ Cf. Al. Brückner, *Dzieje języka polskiego*, Varșovia, 1925, p. 140, Z. Klemensiewicz, T. Lehr-Spławinski și S. Urbańczyk, *op. cit.*, p. 276.

⁸ St. Słonski, *Historia języka polskiego*, Varșovia, 1953, p. 131.